

इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळे.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह :—

ग्रंथ क्रमांक

४४०६०१४८ (६४९)

ग्रंथ नाम

शिक्षा कथा.

विषय

कथा-पुराणे.

①

॥अथ हरिनाटिका कथाप्रारंभ॥

(2)

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ गणेशसारजागुसव्यास ॥ वंदो नियाहरितालिका
कथेस ॥ आरंभितोयाचारस ॥ ध्यावासजनरसिकाहि ॥ १ ॥ रम्येकैलासा
चेविरवरीं ॥ शिवासपुसतीजालीगोरो ॥ परमगुह्यकाहीतरी ॥ महेश्वरा
मजनिरोपि ॥ २ ॥ सर्वासि सर्व धर्मान ॥ अल्पश्रमनिपुलबहुत ॥ जरीम
जमैजवरोसंतोषित ॥ तरांजेंतयतेकथी ॥ ३ ॥ कोणत्यातपदानेव्रतें ॥
प्रात्यजालासीतूमाते ॥ ऐसेकर्मकेलकेणते ॥ भर्ताजालाजगत्प्रभु ॥
॥ ४ ॥ ईश्वरसंगेएकदेवी ॥ तुलाव्रतकथाकथितोंबरवी ॥ गुह्यसंगेनि
नसांगावी ॥ परितुजवदितोंपतिव्रते ॥ ५ ॥ जेसानक्षत्रींचंद्रथोर ॥ जे

(3)

हरिता. साग्रहांतश्रेष्ठभास्कर॥चहूंवर्णिविप्रथार॥विष्णुअमरगणात॥६॥ कथा
१ श्रेष्ठगंगाजैसीनद्यात॥पुराणामाजीश्रेष्ठभारतभवेदामध्यसामसंमत
इंद्रियातमनजैसे॥७॥तैरेव्रतातहेवतसुंदर॥ऐसेपुराणीकथिलेंसा
र॥याचीश्रेष्ठताअपार॥व्रंतेश्रवणस्मयती॥८॥जाव्रतप्रभावेकुरु
न॥तुजप्राप्तमाझेअर्धासन॥वेव्रततुजलाकरितोकथन॥पुरातन
जेपाहिलेमी॥९॥शुकूपक्षमाद्रिपदसास॥हस्तनक्षत्रतीगितयादिवस
त्यासमयींचेअनुष्ठानास॥आचरितापापहरे॥१०॥पार्वतीऐकतूहे
व्रत॥मागेवलेसजेसंमत॥तेतुजकथितोमीअद्भुत॥जेकांवर्तलेहि

१

(3A)

मालया ॥११॥ येरीसुणे हो प्राणेश्वरा ॥ उत्तमव्रतते कथन कूरा ॥ ऐकेन
मीजगदोद्वारा ॥ केशां कूरा पुरातन ॥१२॥ ईश्वरसांगे पर्वतात ॥ हि
मालय असे श्रेष्ठ बहुत ॥ नाना सिंहानी वेष्टित ॥ मृगविचित्रजास्थानि
॥१३॥ जेथे विचरति सिद्धचारण ॥ गंधर्वगुह्यकूदे वगण ॥ गर्धवांती
ध्वनी जाण ॥ व्याप्त जाली से जावरी ॥१४॥ स्फुरि कूकांचन मणि पोंव
की ॥ ऐश्वर्यगंगाने सकाकी ॥ जल ॥ इंद्राचिये राउळि ॥ रांगेत पूताका
उभारिल्या ॥१५॥ जावरी राहिले हिम व्यापुनी ॥ जेथे उमरे गंगाध्व
ना ॥ अप्सरा नाचती जास्थानी ॥ ऐस सैव्य पर्वत तो ॥१६॥ तेथें बा

(५)

हरिता ॥ बाळपणीतूं असतां ॥ उत्तमतपेव्हेलीतत्वता ॥ तीभीखूणसांगतां आतां कथा
२ सर्ववृतांताश्रवणकरी ॥ १७ ॥ बारावर्षेअधोवदन ॥ राहोनिव्हेलेधूम्रपा
न ॥ चौसठ्वर्षपर्णासन ॥ दुरोनिताव्रतपेव्हेले ॥ १८ ॥ कृष्णोहोनिया
हिमगिरि ॥ चित्तींआपुलेचिंतकरी ॥ कोणासद्यावीहेकुमरि ॥ ३ची
सरीनकोणासी ॥ १९ ॥ तेथेपातवामसपुन ॥ धर्मवेत्तापरमपवित्र ॥ पा
द्यअर्घ्यतुलसीपत्र ॥ त्यातेगिरिजनेअर्पिले ॥ २० ॥ नंतरगिरिपुस
ताजाला ॥ किमर्थआपणयेथेंआला ॥ सांगानिश्रयकायआपला
मीसेवेलासिद्धअसे ॥ २१ ॥ नारदह्मणेऐव्वगिरि ॥ प्रेषिताजालामज्जु

२

(५१)

रारी॥ लणो निआलो तुसे घरी॥ तुसी कुमरी हरी मागे॥ २२॥ योग्य तु
से हे कन्या रत्न॥ योग्यास दिले पाहिजे यत्न॥ लक्ष्मी आहे हा सापत्न॥
भाव मनीं नाणावा॥ २३॥ ब्रह्माग्नि व सहस्र नयन॥ न सती वासुदेवास मान
यास्तव अन्या कन्यादान॥ बुद्धि मंद व स्तब्ध को॥ २४॥ गिरि लणे हे धन्य
देव॥ वासुदेवा सा गिरि वा देव॥ कन्या मागते वि कुंठराव॥ अन्य ऐसा कोण
असे॥ २५॥ अधीच वर हा निर्दोष॥ वर्णिता गुण थकला शेष॥ तुझ्या आ
गमने विशेष॥ शोभा आली त्या वरी॥ २६॥ त्यालाच देतो ही कन्या॥ पर
म शोभना महामान्या॥ हे ईनामी कधी अन्या॥ निश्चय माझा नारायण॥

(5)

हरिता ॥२७॥ संपूर्ण करून संवाद ॥ वैकुंठासी गेलानारद ॥ कैसा पाहिलागे कथा
विंद ॥ आनंद वंदते काळी ॥२८॥ रां स्वचक्र गदाधर ॥ नेसला सुंदर पि
तांबर ॥ विरीट कुंडले कौस्तुभहार ॥ भूषण फार हो भती ॥२९॥ नारद जो
उनिहस्त प्राय ॥ हास्य वदन बैले कास ॥ तुमचेल नाचा निश्चय ॥ करून
आले गी विंदा ॥३०॥ उकुंडलुजलास गि गिरी ॥ तुजला वरे केला सुरासि
नारद आसा उभयता भीतर ॥ सोय रिकाचा मध्यस्थ ॥३१॥ खोचली
सो एकता मनी ॥ सखीस संगति घेउनी ॥ जाती जाली सघोरवनी भवा
घादिका निव्यात जे ॥३२॥ तेव्हा सखी पुसे तुज प्रति ॥ कोणती वा

3

(SA)

ळगसितूरवंती ॥ मजलासांगेतीनिश्वितो ॥ तुझ्याहितीमीसादर ॥ ३३ ॥
मगतूतिलाहेसीउत्तर ॥ भर्ताआवेउमजराकर ॥ तोचकरावाहानिर्धा
र ॥ यांतअंतरपडेना ॥ ३४ ॥ ऐसेऐकतातुझेवचन ॥ सरवीबोलेसेऊंका
नन ॥ जनवूनेणेनिर्जनवन ॥ ऐसेस्थानपाहिले ॥ ३५ ॥ उकडेपिताघ
रोधरी ॥ यत्नेकरोनिशोधकरी ॥ कोणेनेलीमाझीकुमरी ॥ ह्मणेनि
शोकेंधाबरला ॥ ३६ ॥ देवेंदानवूंचा ॥ किमरें ॥ नेलीकोणीसांगारवरे ॥
तिजवीणमाझेचिन्तधाबरे ॥ कैशाविचारैवर्तावे ॥ ३७ ॥ नारहापा
सीवेलानिश्वय ॥ करावासत्यकैसाकाय ॥ मजलानसूचेउपाय ॥

(6)

हरिता० कोणभर्पावीविष्णूला ॥३८॥ ऐसाहोवोनियासचिंत ॥ भूमीवरीपडि कथा
४ लामूर्छित ॥ हाहात्मणोनिलोकविरित ॥ आलेधावतत्यापासी ॥३९॥
त्मणूलागलेरेपर्वता ॥ मूर्छितेचाहेकाणता ॥ पर्वतत्मणेमासीसुता
हरिलीकोणीकळेना ॥४०॥ कोणयादुष्टे लीबळे ॥ अथचारवेळतवनीवा
वळे ॥ मजलायातकाहानवळे ॥ सुखिवळेनायाकार्यी ॥४१॥ ऐसेबोले
निशेवेथरथरा ॥ कांपसुटलापर्वतधरा ॥ जैसाप्रबळसुकटतावारा
तरुवरातेकापवी ॥४२॥ ऐसेकापोनियांमुर्छित ॥ भूमीवरीपडलाम् ४
छिन्नेभपर्वत ॥ हाहात्मणोनिलोकधावत ॥ आलेपुनःत्यापासी ॥४३॥

(6A)

तिकडे तूसरवीसांगाती ॥ गेलीस घोरवनाप्रति ॥ मृगव्याघ्रें जे व्याप्त निश्चिती
जेथे झंजति महागज ॥ ४४ ॥ ऐशा घोरवनाभीतरी ॥ रम्य न होवे तीरी सुंद
रि ॥ तू पाहिली गुहा साजि गि ॥ निर्मळ बरी सुशोभित ॥ ४५ ॥ तुमो उभयता
उपोषित ॥ प्रवेश लात्या रू ॥ गुहेत मंदिरास ना सन्मनित्वरित ॥ साधु हृद
यी ज्या परि ॥ ४६ ॥ तेथे पार्वतीसी ॥ बसल ॥ बालुका पिंडी केली स्थापित ॥ स
रवी सह पूजा परमाद्रुत ॥ भक्ति युक्त लूकली ॥ ४७ ॥ होता भाद्रपद मास सं
हर ॥ त्रीतिया आर्णिसोमवार ॥ हस्त नक्षत्र हीं त्यावर ॥ साध्य होत त्याका
की ॥ ४८ ॥ गीत वाच करुनि जाण ॥ रात्री केलें तूं जागरण ॥ माझी मोहिने

(७)

॥ सर्वो ॥

हरिता अंतःकरण ॥ चकले आसन पै माझे ॥ ४९ ॥ जेथे सहवर्तमान ॥ करीत हो कथा.
५ तीसतू पूजन ॥ तेथे आलोभी धाउन ॥ काय बोलिलो श्रवण करि ॥ ५० ॥ अगे
पार्वती प्राण प्रिये ॥ सुंदर वदने माझे सखे ॥ प्रसन्न होऊनि आलो स्वये ॥
वरं ब्रूहि बोललो ॥ ५१ ॥ तेव्हा मागीतला तू वर ॥ न भते ने जो जो नि कर गहो
वोनि सवेला सादर ॥ सुंदर वाक्ये कसे नि ॥ ५२ ॥ श्रीमत्सज्जन जगदी
श्वर ॥ सच्चिदानंदानिर्विकार ॥ न सन्न जरि जाला सिरवरा ॥ तरी हो ने
वरातू माझा ॥ ५३ ॥ ऐकोनि तुझे मंजूक वचन ॥ तुज वरी बसले माझे मन ॥
५ ह्मणोनि दिधले अर्धासन ॥ उदार पण तुज लागी ॥ ५४ ॥ प्रसन्न ते ने प्र

(7A)

साद्वेला ॥ केली आपुली नोवरी तुला ॥ तुज देवो निया व्रत फुला ॥ कैला
साला पातलो ॥ ५५ ॥ जे हां जाला पातकाल ॥ ते हा पूजा पिंडी सकल ॥ न
होत विसर्जिली निर्मल ॥ केला तत्काल पारणा ॥ ५६ ॥ सरवी सहपाण्या
सोठोनि ॥ दोघी जणीही निजलवणी ॥ धुंडित हिमालय तेथे येउनि
तुह्या पाहता जाहला ॥ ५७ ॥ तलावेवोनि मांडी वरी ॥ रुदन करुलाग
लागि री ॥ अंग मुलीतूँ केसी तरी ॥ वना भीतरी राहिली स ॥ ५८ ॥ सिंहा
व्याघ्राची गर्जना ॥ जेथे होते स असहमाना ॥ प्रवेशो निया ऐशा वचना
कैसे क्रमिले रात्री ते ॥ ५९ ॥ माझे प्रार्थ्याची थोरी ॥ म्हणोनि वाचली स

(8)

हरिता सुकुमारि ॥ ऐशगंधोर्वनांतरी ॥ नधराधीरवोरेंद्र ॥ ६० ॥ मगतूबोललीस कथा

६ निजताता ॥ तुझेसंगे येले आता ॥ परंतु जो मम निश्चय होता ॥ तो तुजत

त्वतासांगेतें ॥ ६१ ॥ मजपाहिजे होतारांकर ॥ तूं वरपाहिलारां धर ॥

ह्मणानिघेतले वनघोर ॥ आश्रयनिवारवाहावया ॥ ६२ ॥ आतांतरी

तूं त्रिपुरारि ॥ बोलवोनि आणवरी ॥ मला त्याचे देई कुरी ॥ कृत्यादान

संकल्पे ॥ ६३ ॥ मग बोलला पवत ॥ मला मानला तुझा विचार ॥

तुजला आवडेल जो शंकर ॥ तो चिवरकरावा ॥ ६४ ॥ मग घेवोनिया तुला

॥ पर्वतेंद्र स्वगृहीं आला ॥ लग्न सोहळा सुंदर मांडिला ॥ मजला ब्रह्मे

६

(४१)

जामात ॥ ६५ ॥ ऐश्वर्याशक्त्या सुभ्रतां ॥ क्रीतं जालाससौ भाग्यवती
भर्तामिळालामहीपति ॥ किती वर्णयावता ॥ ६६ ॥ अझूनिव्रताचे
महिमान ॥ पूर्णनाही केले कथन ॥ तुजलायाचे व्हावे ज्ञान ॥ त्मणे ॥ नि
काहीं बोललो ॥ ६७ ॥ अलिप्त विले हे प्रत ॥ यास्तव अलितालिका
विख्यात ॥ नामयाचे हे उल्लेख ॥ विमनांत आपुले ॥ ६८ ॥ पार्वती
त्मणे परमेश्वरा ॥ कथिले नाम सदा सागरा ॥ तैसा सांगावा विधी सा
रा ॥ प्रभो प्रिय करामज लागी ॥ ६९ ॥ पुण्यकोणते फल काय ॥ कोणी
करावा हा उपाय ॥ मज सांगावा हा निश्चय ॥ तुमचे पाय धरिते मी ॥ ७० ॥

(१)

हरिता मगसांगताजालाईश्वर॥ ऐकपार्वतीवदतोसार॥ स्त्रियांचेहेव्रतसुंद कथा.
७ र॥ सादरल्याणीकरोवे॥ ७१॥ आताकथितोविधीयोग्य॥ ऐकइच्छि
सीजरीसौभाग्य॥ हाताविधिजोपुल्लभाग्य॥ प्रियेअगत्येंकरूनि
॥ ७२॥ बराकूर्दकीमंडपमंडित॥ पुढेवत्नाहीभाच्छादित॥ नाना
वर्णेअलंकृत॥ सुगंधगंधानलेपजे॥ ७३॥ शंखमृदंगसुंदरभे
री॥ वाघेवाजवोनिनाभनापरि॥ बहुसमुदायासहसुंदरि॥ पू
जावरीकरावी॥ ७४॥ माझ्यासअमीमंगलदीप॥ करावेमंगलदाय ७
कू॥ अमुप॥ वालुकापिंडीमहत्पाप॥ हर्त्रतिजसहस्थापावी॥ ७५॥

(७५)

गंधपुष्पादिसर्वद्रव्य ॥ नानानैवेद्यजेसेव्य ॥ तीर्थाकरोनि पूजा भ
व्य ॥ संतोषाने करावी ॥ ७६ ॥ नारकांकेकी पोपूके ॥ पेस्तु ॥ गिंयोदि
बहुपूके ॥ ऋतुदेशोद्भवकुंदमूके ॥ भक्तीकरोनि अर्पावी ॥ ७७ ॥ स
खेकरावे उपोषण ॥ तैसे चिरादिनागरण ॥ धूपदीपनैवेद्यजाण ॥
यामंत्राने अर्पावे ॥ ७८ ॥ मंत्रः ॥ शिवसर्वार्थमांगल्य ॥ शिवरूपे जग
न्मये ॥ शिवे कल्यादेनित्यं ॥ शिवरूपे नमोस्तुते ॥ ७९ ॥ शिवरूपे नम
स्तुभ्यं ॥ शिवायै सततं नमः ॥ नमस्ते ब्रह्मरूपिण्ये ॥ जगद्धात्र्ये न
मो नमः ॥ ८० ॥ संसारभयसंत्रस्थां ॥ पाहि मांसिंहवाहिनी ॥ येन का

(10)

हरिता मेनदेवीत्वं ॥ पूजितासि महेश्वरी ॥ ३ ॥ राज्यसौभाग्यसंदात्री ॥ प्रसन्ना कथा
भवपार्वती ॥ ४ ॥ यामंत्रानेमास्यासुहित ॥ पूजाकरावीभक्तियुक्ता ॥ कथा
ऐकोनिपरमाद्भुत ॥ अन्नदानकरावे ॥ ५ ॥ विप्रास्तगायीवस्त्रं सुवर्णं ॥
भूषणं हि हानेद्यावीसंपूर्ण ॥ यकमयेहोतीचूर्ण ॥ कथापतिसहैक
ता ॥ ६ ॥ सौभाग्यहोतेवृद्धिं ॥ राज्यमसीहोयनिश्चित ॥ ऐसेस
त्यजन्मपरियंत ॥ सुखअत्यंतहोतसे ॥ ७ ॥ यात्रीतिथेसजीनारी ॥
यथेष्टलेनेभोजनकर ॥ गतिचापातकाचीथोरि ॥ कोणावरीनवर्णवे ॥
॥ ८ ॥ सत्यजन्महोतीवंध्या ॥ अन्ननमिळनेसेचिंध्या ॥ सर्वांमध्ये

(101)

परमनिंद्या ॥ मिंध्या परीयमसदनी ॥ ३ ॥ हैवें जगलिया बालक ॥ निश्च
ये होतो पुत्र रोगक ॥ कर्करात्मणती सर्वलोक ॥ भोगी दुःख सर्वदा ॥ ४ ॥
जन्म जन्मी होती विधवा ॥ भोगी चार नरचू वै भवा ॥ आहार कर्माचे प्र
भावा ॥ कुथिले पुढतो श्रवणदरी ॥ ५ ॥ सौन्या रुप्याचे सुंदर ॥ अथवा
तांब्याचे स्वीकार ॥ विंवामातीचे दो सार ॥ पात्र ध्यावें साजर्ण ॥ ६ ॥
अन्न वस्त्रे भरीते पात्र ॥ दक्षिणाते वा मूले विचित्र ॥ पाहो निया द्विज
पवित्र ॥ त्याते वायन देईजे ॥ ७ ॥ नंतर सोडावी परणा ॥ घेऊनि सु
वासिनी ब्राह्मण ॥ घ्यावी संभवे लती दक्षिणा ॥ ऐसा आहे व्रत विधि ॥ ८ ॥

८११)

हरिता ऐशारितीनेजीनारी॥ परमभक्तीनेव्रतकूरी॥ भर्त्यासहतीसुंदरी॥ कथा
९ भूमीवरीसुरवभोगी॥ ८९॥ अंतीमजसीसायोज्यता॥ प्रात्यहोतीसखे
तत्वता॥ ऐकूताकथासांगतोआता॥ कायपूकतेश्रवणकुरी॥ ९०॥ स
अ हस्तावधिंश्वमेध॥ वातपेयचक्रतेअगाध॥ कुरिताजेपूकनिर्वा
ध॥ तेश्रोत्यातेश्रवणने॥ ९१॥ हवकथिलेतुजउत्तम॥ अनुष्ठान
तेबहसूगम॥ कोटियज्ञांचेपुण्यपरम॥ प्रात्यहोतेनिश्चये॥ ९२॥
रंगनाथसुतनरहरी॥ हेबाहुलेधोरनिकरी॥ प्रहादवरदसूत्रधारी॥
स्वयंहीकथाबोलला॥ ९३॥ भविष्यात्तरपुराणसंमत॥ हरितालिका

(11A)

करी
हरिता

१०

कथाद्रुत ॥ जगत्रयातैपुनीत ॥ सुरसात्यंतगोउही ॥ १४ ॥ संपूर्णस्त कथा
श्रीमज्जगदीशार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥ कल्याणप्रदास्तु ॥ ६० ॥ ६१ ॥
शके १७६९ प्रभवनामसंवत्सर भाद्रपदशुक्ल ३ तृतीयांभानुवासेर
तद्दिने ३ हंपुस्तकं समाप्तं ॥ हस्ताक्षराणि ग्रामइत्युपनामकश्रीधरा
त्मजगोपाकेन लिखितं ॥ हे पुस्तक भवं भद्रब्रह्मे चक्रापुरिस्थया चैव
सुखं स्वार्थं ॥ परार्थं ॥ श्रीचक्रेश्वरार्पणमस्तु ॥ ६२ ॥ ६३ ॥

१०

(12)

॥ इति हरिनामसंकथसमाप्तः ॥

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com